

Röster om facket och jobbet

Fackligt förtroendevalda och viljan att ta fackligt förtroendeuppdrag efter födelseland

*Denna rapport är ett komplement till
Röster om facket och jobbet del 3
– Det fackliga uppdraget och det fackliga intresset*

Innehåll

1	Inledning	2
2	Fackliga förtroendevalda	3
3	Fackliga förtroendevalda efter födelseland	6
	LO-förbund	8
	Utveckling år 2006-2011	10
4	Kan tänka sig ta ett fackligt förtroendeuppdrag	13

Rapporten har utarbetats av LOs Arbetslivsenhet

För ytterligare information,
kontakta Mats Larsson, telefon 08-796 28 11

1

Inledning

Den tredje delen av 2011 års Röster om facket och jobbet - Det fackliga uppdraget och det fackliga intresset handlar främst om synen på det fackliga uppdraget. Bland annat redovisas hur många av de fackligt anslutna som har fackliga förtroendeuppdrag. Dessa redovisas efter klass, kön, ålder och fackförbund – men inte efter födelseland. Detta åtgärdas med denna rapport.

Undersökningen

Undersökningen Röster om facket och jobbet bygger på ett stort antal intervjuer med löntagare i åldern 18-64 år. Såväl LO-medlemmar som TCO- och SACO-medlemmar är med i undersökningen liksom ej fackligt anslutna. Syftet med undersökningen är att studera och kartlägga löntagares attityd till facket och olika fackliga kärnfrågor.

Undersökningen har genomförts i samarbete med Statistiska centralbyrån som har ansvarat för urval, intervjuarbete och tabeller. Intervjuerna har skett i form av telefonintervjuer under vintern 2010/2011.

Röster om facket och jobbet har genomförts fem gånger tidigare åren 1988, 1993, 1998, 2002 och 2006. Även då i samarbete med Statistiska centralbyrån.

Rapportserie

Undersökningen innehåller ett stort antal frågor som publiceras i en rapportserie år 2011-2012. Följande rapporter har publicerats:

Rof 1 – Synen på löner och löneskillnader

Rof 2 – Det fackliga medlemskapet

Rof 3 – Det fackliga uppdraget och det fackliga intresset

Rof 4 – Fackets uppgifter

Rof 5 – Friheter, förmåner och klass

Rof 6 – Sammanfattning av rapport 1-5

Den första rapporten publicerades i juni 2011 och den sjätte i augusti 2012.

Urval

Urvalet i 2011 års undersökning består av totalt 7 100 anställda och har dragits bland de som deltagit i Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar (AKU).

Tilläggsurval för vissa LO-förbund

I urvalet ingår tilläggsurval från fyra LO-förbunds medlemsregister. De fyra förbunden är Byggnads, Handels, Livs och Målarna. Tilläggsurvalen är på mellan 200-500 intervjuer per förbund och medger en mer detaljerad redovisning av resultaten för dessa förbund än vad som hade varit möjligt utan tilläggsurval.

Svarsfrekvens och bortfall

Svarsfrekvensen för hela urvalet är 66 procent. Bortfallet består av 18 procent ej anträffade, 14 procent avböjd medverkan och 1 procent förhindrade att medverka. Svarsfrekvensen är därmed lite lägre än i föregående undersökning som genomfördes år 2006 (68 procent).

2

Det fackliga förtroendeuppdraget

En viktig faktor för den fackliga styrkan är givetvis att ha ett stort antal medlemmar som vill organisera sig fackligt. Men nästan lika viktigt är att en stor del av medlemmarna även vill ta på sig fackliga uppdrag och som förtroendevalda leda det dagliga fackliga arbetet på arbetsplatserna.

I undersökningen Röster om facket och jobbet tillfrågas alla som är fackligt anslutna om de har något fackligt förtroendeuppdrag. De som inte har något fackligt förtroendeuppdrag får dessutom en fråga om de kan tänka sig att ta ett förtroendeuppdrag.

Fråga 25

Har du något förtroendeuppdrag i ditt fackförbund?

1. Ja
2. Nej

Fråga 27 (om Fråga 25 = Nej)

Kan du tänka dig att ta ett fackligt förtroendeuppdrag om du blir tillfrågad?

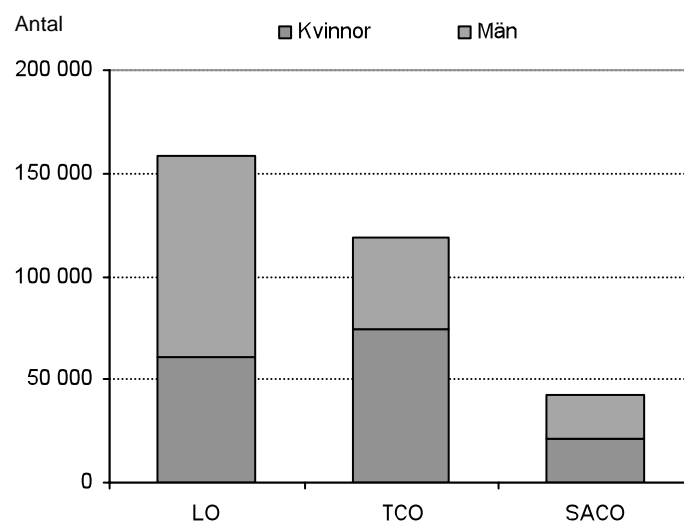
325 000 fackligt förtroendevalda

Totalt finns det 325 000 fackligt förtroendevalda i Sverige år 2011. Det är fler än hela antalet invånare i Malmö - eller i Uppsala och Jönköping tillsammans (se diagram 2.1 och tabell 2.1).

158 000 förtroendevalda inom LO

Flest förtroendevalda finns det inom LO-förbunden då 158 000 LO-medlemmar har ett fackligt förtroendeuppdrag. Det är fler än hela befolkningen i Linköping, Sveriges femte största stad.

Diagram 2.1 Har fackligt förtroendeuppdrag år 2011

LO-förbunden mobiliserar kärntrupperna

Inte nog med att LO-förbundens förtroendevalda är lika många som befolkningen i hela Linköping, de har dessutom ökat med 1 000 förtroendevalda jämfört med för fem år sedan då antalet förtroendevalda inom LO-förbunden var 157 000 enligt Röster om facket och jobbet år 2006.

Visserligen ryms denna förändring inom den statistiska felmarginalen men den är ändå värd att notera med tanke på att antalet medlemmar samtidigt minskat

160 000 inom TCO och SACO

Även bland tjänstemännen finns en stor mängd fackligt förtroendevalda. Inom TCO-förbunden har 119 000 medlemmar något fackligt förtroendeuppdrag och inom SACO-förbunden finns 42 000 förtroendevalda, det vill säga totalt 160 000 fackligt förtroendevalda tjänstemän.

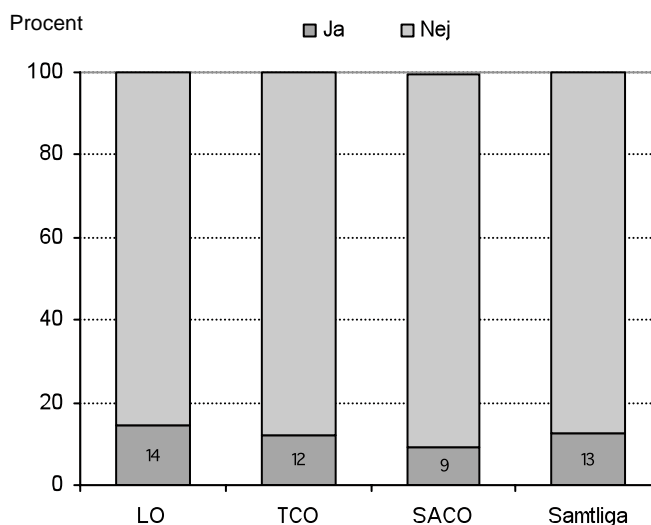
14 procent förtroendevalda inom LO

I procent motsvarar dessa stora antal fackligt förtroendevalda 13 procent av samtliga fackligt anslutna. Inom LO är dock andelen förtroendevalda lite högre, 14 procent, medan den inom TCO och SACO är 12 respektive 9 procent (se diagram 2.2 och tabell 2.1).

Tabell 2.1 Har fackligt förtroendeuppdrag år 2011

		Antal	Procent
LO	Kvinnor	61 300	12
	Män	96 900	16
	Samtliga	158 200	14
TCO	Kvinnor	74 100	12
	Män	44 600	13
	Samtliga	118 700	12
SACO	Kvinnor	20 900	8
	Män	21 200	11
	Samtliga	42 100	9
Samtliga	Kvinnor	156 200	11
	Män	169 600	14
	Samtliga	325 800	13

Diagram 2.2 Har fackligt förtroendeuppdrag år 2011

Tabell 2.2 Har fackligt förtroendeuppdrag år 1988-2011. Procent LO-medlemmar

	1988	1993	1998	2002	2006	2011
Kvinnor	10	8	12	9	10	12
Män	15	19	16	15	14	16
Samtliga	12	14	14	12	12	14

12-14 procent sen 1988

Jämfört med tidigare årgångar av Röster om facket och jobbet så har andelen LO-medlemmar med fackliga förtroendeuppdrag varit mycket stabil och andelen har legat mellan 12 till 14 procent ända sedan år 1988 (se tabell 2.2).

3

Det fackliga förtroendeuppdraget – efter födelseland

17 procent utrikes födda har fackligt förtroendeuppdrag

Av samtliga LO-medlemmar som är utrikes födda har 17 procent något fackligt förtroendeuppdrag. Av de LO-medlemmar som är födda i Sverige är det 14 procent som har fackliga förtroendeuppdrag. Andelen fackligt förtroendevalda är alltså tre procentenheter högre bland de utrikes födda (se diagram 3.1 och tabell 3.1).

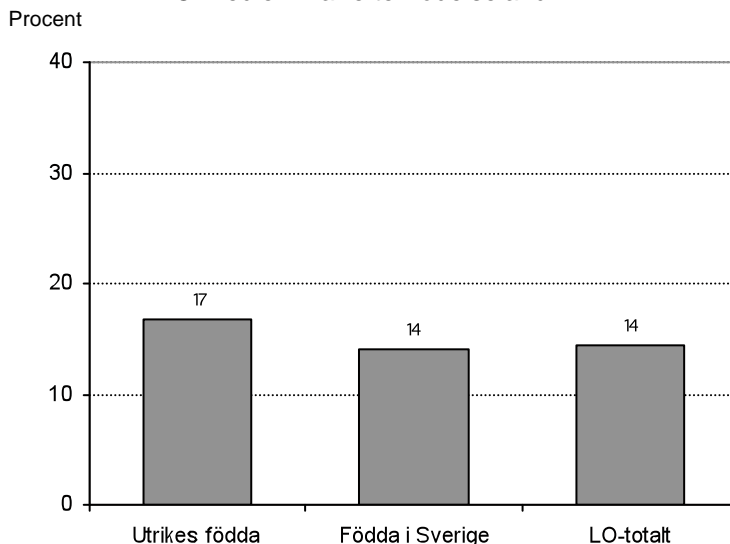
I antal motsvaras detta av 18 700 förtroendevalda som är utrikes födda inom LO-förbunden och 139 500 förtroendevalda som är födda i Sverige. Antalet som är födda i Sverige är alltså betydligt fler men de 18 700 utrikes födda motsvarar nästan 12 procent av samtliga förtroendevalda inom LO-förbunden (se diagram 3.2 och tabell 3.1).

Högst andel bland födda i Europa – minst bland födda i Norden

En uppdelning av de utrikes födda fackligt förtroendevalda efter olika födelseländer visar på relativt stora skillnader. Högst andel förtroendevalda är det bland de LO-medlemmar som är födda i Europa (exkl Norden). Av dessa har 20 procent fackliga förtroendeuppdrag. Av de som är födda i Norden (exkl Sverige) har 12 procent fackliga förtroendeuppdrag och av de som är födda i övriga världen har 16 procent fackliga förtroendeuppdrag (se tabell 3.1).

Det bör dock noteras att det statistiska underlaget är begränsat och att de här skattade antalen och andelarna för delgrupper av de utrikes födda är relativt osäkra.

Diagram 3.1 Har fackligt förtroendeuppdrag år 2011
LO-medlemmar efter födelseland

Tabell 3.1 Har fackligt förtroendeuppdrag efter födelseland år 2011

Facklig centralorganisation Födelseland	Har du något förtroendeuppdrag i din fackförening?								
	Antal uppvägt			Procent			Antal i urval		
	Ja	Nej	Summa (inkl vet ej)	Ja	Nej	Summa (inkl vet ej)	Ja	Nej	Samtliga (inkl vet ej)
LO-medlemmar	158 200	937 600	1 097 500	14	85	100	315	1786	2105
Födda i Sverige	139 500	846 500	986 200	14	86	100	281	1621	1903
Utrikes födda	18 700	91 100	111 400	17	82	100	34	165	202
Därav i:									
Norden (exkl Sverige)	3 700	25 600	29 900	12	88	100	8	44	52
Europa (inkl EU27)	8 900	34 400	44 300	20	78	100	16	65	83
Övriga världen	6 200	31 100	37 800	16	82	100	10	56	67
TCO- och SACO-medlemmar	160 700	1 279 300	1 442 900	11	89	100	150	1215	1368
Födda i Sverige	147 400	1 185 500	1 334 400	11	89	100	136	1126	1263
Utrikes födda	13 300	93 900	108 500	12	86	100	14	89	105
Samtliga fackligt anslutna	325 800	2 264 900	2 595 400	13	87	100	465	3001	3473
Födda i Sverige	292 900	2 072 700	2 367 300	12	88	100	417	2747	3166
Utrikes födda	33 000	192 200	228 1003	14	84	100	48	254	307

LO-förbund

Liten skillnad mellan inrikes och utrikes födda förtroendevalda

Fackliga förtroendeuppdrag är ungefär lika vanligt bland utrikes födda som bland födda i Sverige inom de flesta LO-förbund. Oftast skiljer det bara någon procentenhet. Exempelvis inom Byggnads och Handels har 15 respektive 14 procent av medlemmarna som är födda i Sverige fackliga förtroendeuppdrag jämfört med 14 respektive 15 procent bland de utrikes födda. Även inom Kommunal är skillnaden marginell, 12 respektive 10 procent (se diagram 3.2 och tabell 3.2).

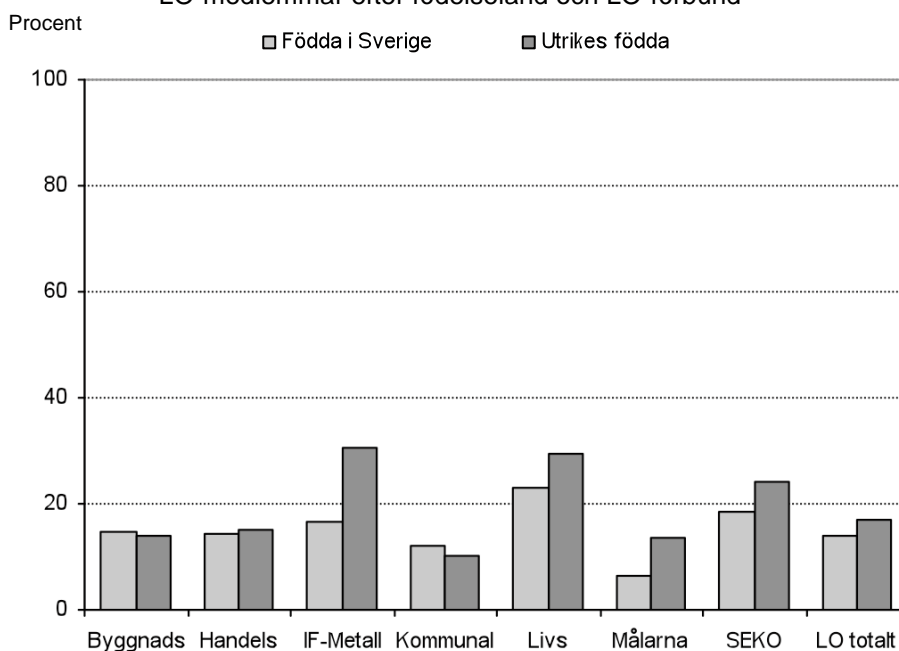
Inom IF Metall, Livs, Målarna och SEKO tycks det dock vara en klart högre andel av de utrikes födda som har fackliga förtroendeuppdrag jämfört med födda i Sverige. Störst är skillnaden inom IF Metall där hela 31 procent av de utrikes födda medlemmarna har fackliga förtroendeuppdrag jämfört med 17 procent för födda i Sverige. Dessa skillnader bör dock tolkas försiktigt då de i samtliga fall inte är statistiskt säkra.

Litet urval ger osäkra skattningar för utrikes födda efter LO-förbund

Den statistiska osäkerheten beror på att urvalet för undersökningen är begränsat. Skattningar gällande relativt små redovisningsgrupper som exempelvis utrikes födda fördelade på enskilda LO-förbund bör därför tolkas och redovisas med försiktighet.

Med hänsyn till detta blir slutsatsen här att det endast är marginella skillnader mellan utrikes födda och födda i Sverige inom alla LO-förbund vad gäller andel med fackliga förtroendeuppdrag.

Diagram 3.2 Har fackligt förtroendeuppdrag år 2011
LO-medlemmar efter födelseland och LO-förbund

Tabell 3.2 Har fackligt förtroendeuppdrag efter födelse land och LO-förbund år 2011

		Har du något förtroendeuppdrag i din fackförening?								
		Antal uppvägt			Procent			Antal i urval		
LO-förbund	Födelse land	Ja	Nej	Summa	Ja	Nej	Summa	Ja	Nej	Summa
Byggnads	Födda i Sverige	11 400	65 300	76 700	15	85	100	31	185	216
	Utrikes födda	700*	4 600*	5 300*	14*	86*	100	2	12	14
	Samtliga	12 100	69 900	82 000	15	85	100	33	197	230
Handels	Födda i Sverige	13 000	77 500	90 700	14	85	100	56	291	348
	Utrikes födda	1 300*	7 100	8 700	15*	82	100	5	29	35
	Samtliga	14 300	84 600	99 400	14	85	100	61	320	383
IF-Metall	Födda i Sverige	27 100	136 500	163 600	17	83	100	40	197	237
	Utrikes födda	6 800*	15 400	22 200	31*	69	100	9	23	32
	Samtliga	33 900	152 000	185 900	18	82	100	49	220	269
Kommunal	Födda i Sverige	42 800	310 400	353 200	12	88	100	62	447	509
	Utrikes födda	5 200	45 200	51 600	10*	88	100	7	61	70
	Samtliga	48 000	355 600	404 800	12	88	100	69	508	579
Livs	Födda i Sverige	4 700	15 800	20 500	23	77	100	24	72	96
	Utrikes födda	1 000*	2 400*	3 400*	29*	71*	100	5	12	17
	Samtliga	5 700	18 200	23 900	24	76	100	29	84	113
Målarna	Födda i Sverige	600	9 200	9 900	7	93	100	8	101	109
	Utrikes födda	100*	500*	600*	14*	86*	100	1	6	7
	Samtliga	700	9 800	10 500	7	93	100	9	107	116
SEKO	Födda i Sverige	13 000	56 800	69 800	19	81	100	19	82	101
	Utrikes födda	700*	2 200*	2 900*	24*	76*	100	1	2	3
	Samtliga	13 700	59 000	72 800	19	81	100	20	84	104
LO totalt	Födda i Sverige	139 500	846 500	986 200	14	86	100	281	1 621	1 903
	Utrikes födda	18 700	91 100	111 400	17	82	100	34	165	202
	Samtliga	158 200	937 600	1 097 500	14	85	100	315	1 786	2 105

LO-förbunden Elektrikerna, Fastighets, Hotell och Restaurang Facket, Musikerna, Pappers och Transport redovisas ej för att skattningsarna är för osäkra på grund av för litet antal i urvalet

** Osäker skattnings på grund av litet antal i urval*

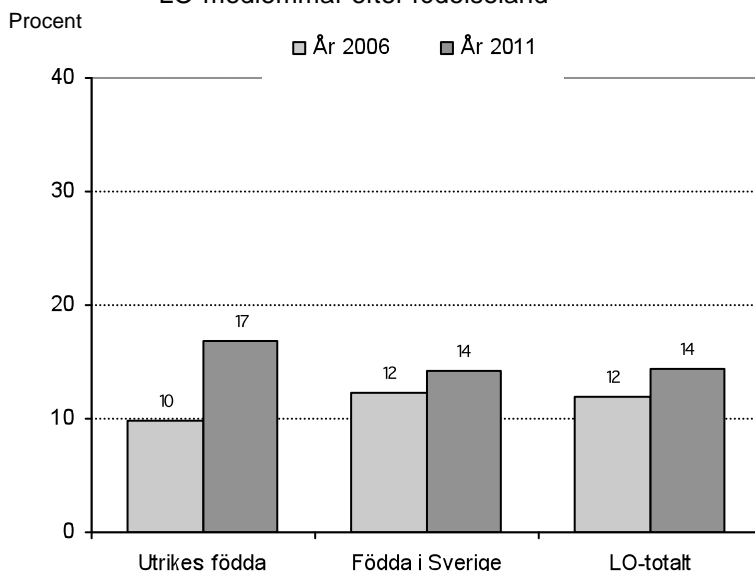
Utveckling år 2006-2011

Kraftigt ökad andel fackligt förtroendevalda bland utrikes födda

Jämfört med år 2006, då föregående Roster om facket och jobbet genomfördes, har andelen fackligt förtroendevalda ökat kraftigt bland de utrikes födda LO-medlemmarna. År 2006 var 10 procent av dessa fackligt förtroendevalda och år 2011 har denna andel alltså ökat till 17 procent (se diagram 3.2).

Även bland de LO-medlemmar som är födda i Sverige har andelen fackligt förtroendevalda ökat, från 12 procent år 2006 till 14 procent år 2011.

Diagram 3.2 Har fackligt förtroendeuppdrag år 2006 och 2011
LO-medlemmar efter födelseland

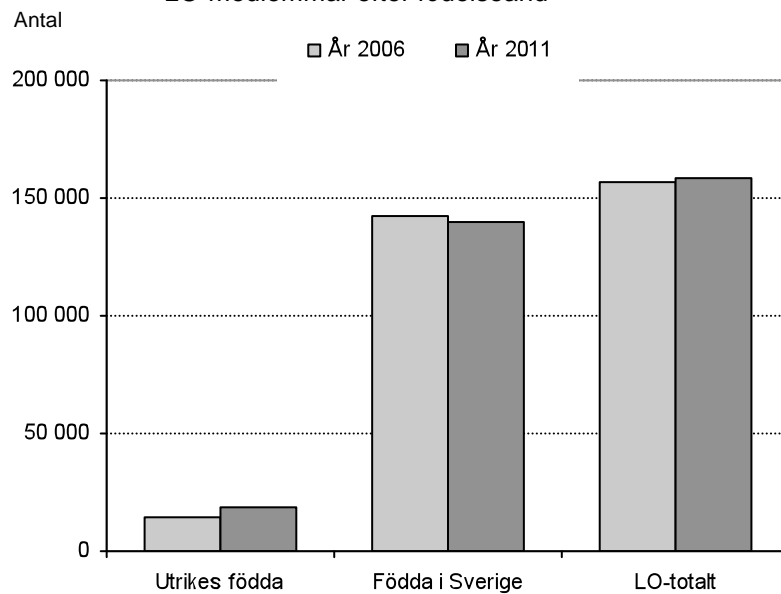
Ökat *antal* utrikes födda förtroendevalda – men *minskat* antal födda i Sverige

Räknat i *antal* LO-medlemmar med fackliga förtroendeuppdrag har dock utvecklingen de senaste fem åren gått åt olika håll bland utrikes födda respektive födda i Sverige.

Bland de utrikes födda har antalet fackligt förtroendevalda ökat med drygt 4 000, från 14 500 år 2006 till 18 700 år 2011, medan antalet bland födda i Sverige har minskat med knappt 3 000, från 142 000 år 2006 till 139 000 år 2011.

Sammantaget innebär detta dock att antalet fackligt förtroendevalda bland LO-förbunden totalt har ökat med drygt 1 000 personer, från 158 000 år 2006 till 159 000 år 2011 (se diagram 3.3 och tabell 3.1 och 3.2)

Diagram 3.3 Har fackligt förtroendeuppdrag år 2006 och 2011
LO-medlemmar efter födelseand

Tabell 3.2 Har fackligt förtroendeuppdrag efter födelseand
LO-medlemmar år 2006 och 2011

	Antal			Procent	
	Ja	Nej	Samtliga	Ja	Nej
År 2006					
Född i Sverige	142 400	1 024 100	1 166 600	12	88
Utrikes födda	14 500	132 300	146 800	10	90
LO-totalt	156 900	1 156 400	1 313 300	12	88
År 2011					
Födda i Sverige	139 500	846 500	986 200	14	86
Utrikes födda	18 700	91 100	111 400	17	82
Samtliga	158 200	937 600	1 097 500	14	85

Minskad facklig anslutning en bidragande orsak

Att andelen fackligt förtroendevalda har ökat bland de utrikes födda är givetvis glädjande. Men en bidragande orsak till detta är troligen att den fackliga anslutningen minskat kraftigt bland arbetare under samma period. Det gäller för såväl inrikes som utrikes födda, men framförallt för utrikes födda.

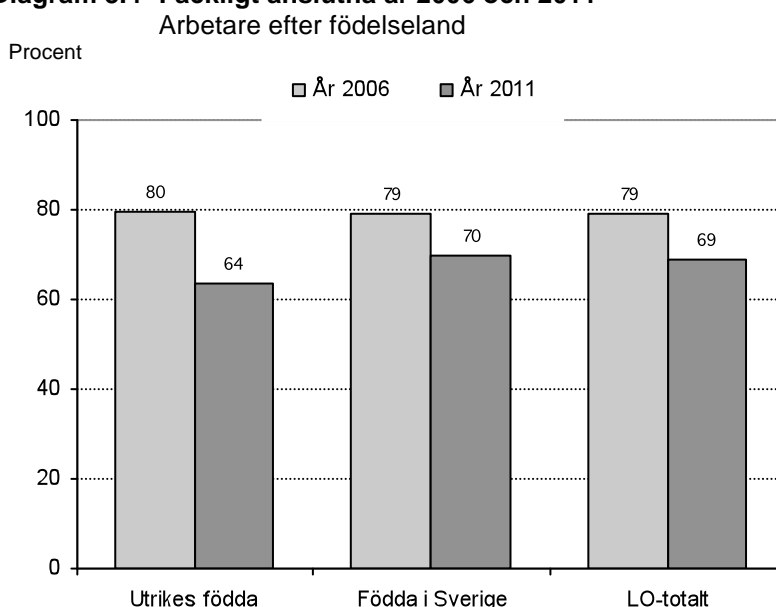
Organisationsgraden har minskat från 80 till 64 procent

Bland utrikes födda har den fackliga anslutningen bland arbetare minskat från 80 procent år 2006 till 64 procent år 2011, det vill säga en minskning med hela 16 procentenheter på endast fem år. Bland de som är födda i Sverige har andelen minskat från 79 procent år 2006 till 70 procent år 2011, en minskning med nio procentenheter,

I antal motsvaras detta av att antalet fackligt anslutna arbetare minskat med nästan 170 000 arbetare, från 1 266 000 år 2006 till 1 097 000 år 2011. Detta samtidigt som antalet anställda arbetare var nästan lika många båda åren, cirka 1,6 miljoner.

En tänkbar effekt av den minskade andelen fackligt anslutna är att det rimligen är de med svagast anknytning till såväl arbetsmarknad som fack som lämnat sin fackförening - eller låter bli att gå med. De som däremot är mer förankrade på arbetsmarknaden, med fast anställning, långt fackligt medlemskap och kanske även fackliga förtroendeuppdrag, är troligen inte lika benägna att lämna sitt fackförbund. I en grupp där den fackliga anslutningen minskar skulle detta medföra att andelen med fackliga förtroendeuppdrag ökar inom gruppen, vilket alltså har hänt bland gruppen utrikes födda de fem senaste åren.

Diagram 3.4 Fackligt anslutna år 2006 och 2011

4

Kan tänka sig ta ett fackligt förtroendeuppdrag

De fackligt anslutna som inte har något fackligt förtroendeuppdrag får i undersökningen en fråga om de kan tänka sig att ta ett fackligt uppdrag om de blir tillfrågade.

Fråga 27 (om Fråga 20 = Nej)

Kan du tänka dig att ta ett fackligt förtroendeuppdrag om du blir tillfrågad?

1. Ja
2. Nej
3. Kanske / Beror på vilket uppdrag det gäller

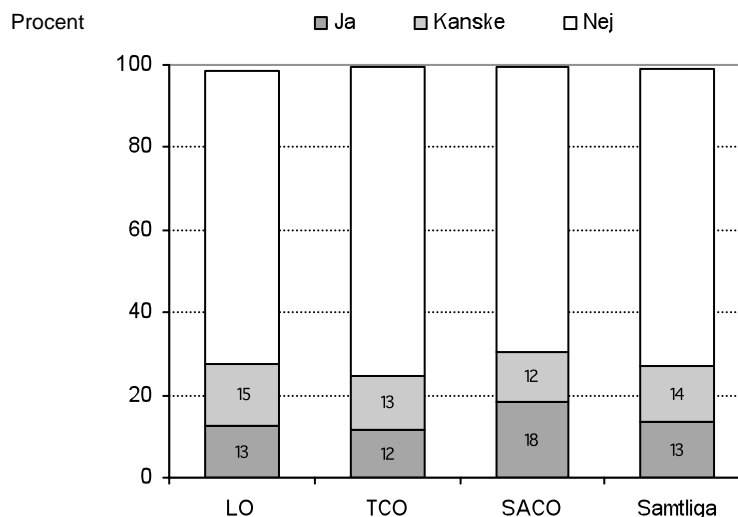
27 procent kan tänka sig bli förtroendevald

Av samtliga fackligt anslutna, som inte redan har ett fackligt förtroendeuppdrag, svarar 13 procent *ja* på frågan om de kan tänka sig ta ett uppdrag. Ytterligare 14 procent är lite mer försiktigt positiva och svarar att de *kanske* kan det medan 72 procent svarar nej. Totalt innebär det att mer än var fjärde, 27 procent, skulle svara ja eller kanske på frågan om att ta ett fackligt förtroendeuppdrag (se diagram 4.1).

28 procent bland LO-medlemmarna

Fördelningen är ganska lika bland såväl LO-medlemmar som bland TCO- och SACO-medlemmar. Bland LO-medlemmarna svarade 28 procent ja eller kanske medan 25 procent av TCO-medlemmarna gör det samma. Mest positiva till att ta ett fackligt uppdrag tycks SACO-medlemmarna vara då 18 procent svara ja och 12 procent kanske, det vill säga totalt 30 procent positiva.

Diagram 4.1 Kan tänka sig ta fackligt förtroendeuppdrag år 2011

Utrikes födda klart mer positiva

Utrikes födda LO-medlemmar är klart mer positiva till att ta ett fackligt förtroendeuppdrag jämfört med LO-medlemmar födda i Sverige. Av de utrikes födda LO-medlemmarna svarar 23 procent *ja* och 17 procent *kanske* på frågan om man kan tänka sig att ta ett fackligt förtroendeuppdrag. Totalt är det alltså 40 procent av de utrikes födda som svarar positivt med ett ja eller kanske.

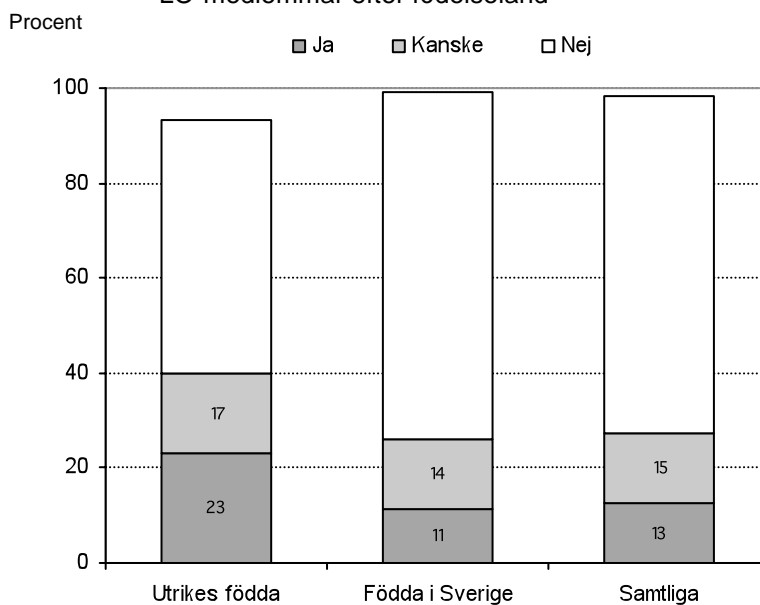
Bland de som är födda i Sverige svarar 11 procent *ja* och 14 procent *kanske* på frågan, det vill säga totalt 26 procent ja eller kanske (se diagram 4.2 och tabell 4.1).

Att drygt var fjärde LO-medlem som är född i Sverige kan eller kanske tänka sig att ta ett fackligt förtroendeuppdrag är givetvis bra men det är ändå klart mindre än de 40 procent som gäller bland de utrikes födda LO-medlemmarna.

Tabell 4.1 Kan tänka sig ta fackligt förtroendeuppdrag LO-medlemmar år 2011. Procent

	Ja	Nej	Kanske	Vet ej	Summa
Födda i Sverige	11	73	14	1	100
Utrikes födda	23	53	17	7	100
Samtliga	13	71	15	1	100

Diagram 4.2 Kan tänka sig ta fackligt förtroendeuppdrag år 2011 LO-medlemmar efter födelseland

Rapporten kan hämtas som pdf-dokument på LOs hemsida

December 2012

www.lo.se